

बौदीकाली गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री प्रकाश ओझा ज्यूले गाउँसभामा पेश गर्नु भएको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमहरू

सम्माननीय सभा अध्यक्षज्यू,
गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरू,

नेपालको इतिहासमा आएको परिवर्तनको फलस्वरूप नेपालको संविधान कार्यान्वयनका क्रममा यस गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

संघीयताको कार्यान्वयनको क्रममा स्थानिय सरकारको रूपमा यस गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले विगत १ वर्षको नीति तथा कार्यक्रमहरू यसै सभामा प्रस्तुत गरी कार्यान्वयन गरेको छ । जसको कार्यान्वयनका क्रममा सकारात्मक परिणामहरू देखा परिसकेका छन् । गाउँपालिकाको गुणस्तरीय शिक्षा विस्तार तथा विकास गर्ने कार्यहरूमा केही सकारात्मक सुधारहरू भएको कुरा यस सभासमक्ष राख्न चाहान्छु । जसमा विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग प्राप्त भएको छ । उक्त कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण यस गरिमामय सदनका गाउँसभा सदस्यज्यूहरू, कर्मचारीहरू, नागरिक समाज, राजनीतिक दलहरू लगायत आम जनसमुदाय प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

विगतको वर्षमा गाउँपालिकामा दरबन्दी अनुसारका कर्मचारीहरूको पदपूर्ति हुन नसक्दा हामी अत्यन्त कठिन तथा चुनौतिका साथ गाउँपालिकाका कार्यहरूलाई लक्ष्य उन्मुख तरिकाले सञ्चालन गर्ने बाध्यात्मक अवस्थाबाट अगाडि बढ्नु परेको कुरा सबै जनसमुदाय तथा गाउँसभाका सदस्यहरूलाई अवगत नै रहेको छ भन्ने मेरो बुझाइ छ । गाउँपालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा लिएका नीतिहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिरहेकै अवस्थामा मंसिर महिनामा भएको संघीय तथा प्रदेशको चुनावमा लागू भएको निर्वाचन आचार संहिताको कारण कार्यसम्पादनमा केही असर परेको कारण नीतिहरू अपेक्षित रूपमा कार्यान्वयन हुन सक्ने अवस्था देखिएको छैन ।

समानुपातिक तथा समावेशी विकास र आपसी सहयोगका माध्यमबाट सामाजिक सहिष्णुता वृद्धि तथा भातृत्वको भावना विस्तार गर्ने कतिपय कार्यक्रमहरू सम्पन्न भैसकेकाले चालु वर्षका केही नीतिहरू कार्यान्वयनमा सफलता मिलेको अवस्था रहेको छ । बौदीकाली बासीहरूको सदियौं देखि समस्याको रूपमा रहेको भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान गर्न यस गाउँपालिकाको सक्रियतामा धेरै कार्यहरू सम्पन्न भएको छ । यस कार्यमा सहयोग गर्नु हुने सबै सरोकारवालाहरू तथा राष्ट्रिय भूमी आयोग र यसको जिल्ला समिति तथा सम्बन्धित सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहान्छु । यस सम्बन्धी बाँकी काम आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने गरी यस नीति तथा कार्यक्रममा व्यवस्था मिलाएको छु ।

चालु आर्थिक वर्षमा यस गाउँपालिकाले प्रशासनिक कार्य सम्पादनमा ठूलो चुनौतिको सामना गर्नुपर्ने जसमा दरबन्दी अनुसारका कर्मचारीहरूको पदपूर्ति नहुनु प्रमुख समस्याको रूपमा रह्यो । गाउँपालिकाका धेरै

प्रशासनिक पदहरू रिक्त रहेको र यस्ता पदहरू सेवा करारमा समेत पदपूर्ति गर्न पाउने अवस्था नरहेकोले प्रशासनिक कार्य सम्पादनमा आशातित उपलब्धि हासिल हुन नसकेको र आगामी दिनमा दरबन्दी अनुसार कर्मचारी पदपूर्ति गर्नका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसँग समन्वय गरी सेवा प्रवाहलाई थप चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपाल सरकारले लिएको "समृद्ध नेपाल सुखि नेपाली"को लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले पनि गाउँपालिका बासीको सुख र समृद्धिको लागि लिएको विकास तथा समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि गाउँपालिकाका प्रशासनिक संरचना निर्माणको कामलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने प्रयास गरेको थियो जुन आगामी आर्थिक वर्ष सम्ममा पुरा भै सबै प्रशासनिक संरचनाहरूबाट सेवा प्रवाहको काम प्रभावकारी रूपमा हुने अवस्था रहेको छ । विकासको लागि सडक पूर्वाधार, कृषि तथा पशु क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि, स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रभावकारी सेवा, शिक्षामा गुणस्तर सुधार, सामाजिक क्षेत्रमा भावनात्मक सम्बन्ध वृद्धि जस्ता गाउँपालिकाका प्रयासले गाउँपालिकाको समग्र विकासको मार्ग चित्र तयार पारेको अवस्था देखिएको छ । विकास र समृद्धिका लागि गाउँपालिकाको प्रयास यिनै कार्यहरू सम्पादन गर्न तल्लीन रहेको कुरा म यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

नेपालमा संघीयता कार्यान्वयनमा आएसँगै हामी यस गाउँपालिकाको जिम्मेवार पदहरूमा निर्वाचित भए पश्चात हामिले जति कामहरू सम्पादन गर्न सफल भयौं यो इतिहासले मूल्याङ्कन गर्नेछ । यसका बावजुत हामिहरूसँग जतनालाई सेवा उपलब्ध गराउन विभिन्न प्रकारका अवसरहरू रहेका छन् जसलाई हामी आगामी आर्थिक वर्षमा पुरा गर्नुपर्ने देखिन्छ । जुन निम्न प्रकार रहेका छन्:

- गाउँपालिकामा गर्न सकिने उत्पादनलाई आधुनिकीकरण गरि कृषि उत्पादनलाई व्यवसायिक तरिकाले सञ्चालन गर्ने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- गाउँपालिकामा रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीयस्थलहरूको पहिचान गरी देश विदेशमा प्रचार प्रसारको माध्यमबाट पर्यटन क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन ल्याउने ।
- शैक्षिक संस्थाहरूमा रहेका विभिन्न समस्याहरूको समाधान गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्ने ।
- मानवीय पक्षका विभिन्न समस्याहरूको अध्ययन गरी रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना गर्ने ।
- यस गाउँपालिकामा रहेको भूमि सम्बन्धी समस्यालाई दीर्घकालीन रूपमा समाधान गर्ने ।
- साना तथा मझौला उद्योगहरूको उत्पादनबाट गाउँपालिकालाई आत्म निर्भर गराउने ।
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सँगै कोरोना भाइरस जस्ता संक्रामक रोगको संक्रमण नियन्त्रण गर्न आवश्यक संरचना निर्माण गरी अन्य महत्वपूर्ण कुराहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।

माथि प्रस्तुत गरिएको अवसरहरू प्राप्त गर्न हाम्रा सामु तपसिल अनुसारका विभिन्न चुनौतीहरू रहेको मैले महसुस गरेको छु ।

- कृषिको क्षेत्रमा रहेका विभिन्न आधुनिक प्रविधि प्रयोग गरी गाउँपालिकामा गरिने कृषिका कार्यहरूमा कृषकको चाहाना र अपनत्व वृद्धि गर्ने ।

- आर्थिक सामाजिक क्षेत्रको विकासलाई जनताको रोजाइमा पारी भौतिक विकास कम गर्दै लैजाने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- गाउँपालिकाका युवाहरूलाई गाउँपालिकामा रोजगारीको लागि आकर्षित गरि वैदेशिक रोजगारीमा जान रोक्ने । वैदेशिक रोजगारीबाट सीप सिकी फर्केका युवाहरूलाई गाउँपालिकामा उचित रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी निजको सीपको प्रयोग गरी विकासमा लगाउने ।
- गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न आमदानीका स्रोतहरूलाई प्रयोग गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आमदानी वृद्धि गर्ने ।
- कोरोना भाइरस जस्ता संक्रामक रोगको संक्रमण नियन्त्रण गरी गाउँपालिकाको विकासलाई लक्ष्य अनुरूप अगाडि बढाउने ।

आगामी आर्थिक वर्षका नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न मैले नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तयार गरिएका प्रचलित कानूनी व्यवस्था, राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय तहका नीति, योजना र लक्ष्यका साथै हामी निर्वाचित भएर हालसम्म स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्दा प्राप्त गरेका अनुभव तथा सिकाईहरूलाई मुख्य आधारको रूपमा लिएको छु ।

सभाका सभा-सदस्यज्यूहरू,

चालु आर्थिक वर्षको आजको दिनसम्म आउँदा यस गाउँपालिकामा सडक स्तरोन्नती ५ कि.मी., भवन निर्माण ४ वटा भवनहरू निर्माणको अन्तिम चरणमा रहेका छन् । खेलकुदका विभिन्न संरचनाहरू निर्माण भएका छन् । सामूदायिक भवनहरू विभिन्न ठाउँमा निर्माणको चरणमा छन् । आर्थिक तथा सामाजिक उपलब्धिमा धेरै मात्रामा प्रवृद्धनात्मक कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन् । वातावरणीय उपलब्धिमा बौदीकाली गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक संरक्षण ऐन, २०७७ र सक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण कार्यविधि, २०७७ पारित गरी कानूनी व्यवस्था लागु गरेको अवस्था छ । यसै गरी हालसम्म गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणको अन्तिम चरणमा रहेको छ, सबै वडा कार्यालयहरूका प्रशासनिक भवनहरू तथा वडा नं. २ मा १५ सैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माणको अन्तिम चरणमा रहेको छ भने अन्य वडाहरूमा स्वास्थ्य चौकीका भवनहरू निर्माण सम्पन्न गरी आफ्नै भवनबाट कार्य सञ्चालनको तयारीमा रहेका छन् ।

आगामी आर्थिक वर्षमा प्राथमिकता प्राप्त प्रमुख कार्यक्रमहरू आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पुर्वाधार विकास, वन तथा वातावरण र सुशासन तथा संस्थागत विकासमा केन्द्रित हुनेछन् ।

आगामी आ.व. २०८०/८१ को बजेट निर्माणका लागि यस गाउँपालिकाले विभिन्न सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा सुझाव संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न गरी प्राप्त सुझावहरूलाई नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने प्रयास गरीएको छ । यस गाउँपालिकाका विभिन्न विषयगत समितिहरूको समेत सिफारिसमा यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस सभामा आउने सकारात्मक सुझावहरूलाई यस नीतिको मार्गदर्शक सिद्धान्तको रूपमा समावेश गरी संशोधन सहित यो नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय

सभाबाट पारित हुनेछ भन्ने आशाका साथ म यस सभामा आगामी आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) सुशासन तथा संस्थागत विकास :

१. राष्ट्रको भू-उपयोग नीतिसँग अनुकूल हुने गरी गाउँपालिकाको भूमी वर्गीकरण गरिनेछ । जग्गा वर्गीकरण वैज्ञानिक तरिकाले गरी भू-उपयोगलाई उत्पादन वृद्धि गर्ने तर्फ केन्द्रित गरिनेछ । गाउँपालिकामा भू-उपयोग नीति सहितको दीर्घकालीन एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । जग्गा वर्गीकरणको कामलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र रहेको बाँझो जमिनलाई उपयुक्त कार्यविधि निर्माण गरी जग्गा उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । भूमि बैंकको व्यवस्थाको लागि पहल गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाभित्र रहेको भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको समस्या समाधान गर्न गाउँपालिकाले उच्च प्राथमिकता दिई भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गाको स्वामित्व उपलब्ध गराउन राष्ट्रिय भूमी आयोग र यसको जिल्ला समितिको समेत समन्वयमा कार्यहरू गरी आगामी आर्थिक वर्ष भित्र सबै भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको व्यवस्थापन गर्ने नीतिलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाको Website Update गरी Website मार्फत निर्णय, सूचनाहरू सार्वजनिक गर्दै गाउँपालिकाको कार्यलाई Paper Less बनाइदै लगिनेछ । गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै सार्वजनिक संस्थाहरूको अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय अनुगमन प्रणाली जडान गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. बौदीकाली गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण सार्वजनिक निकायहरूमा E-Attendance जडान गरी विद्युतीय अनुगमन प्रभावकारी रूपमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. सार्वजनिक खर्चलाई उत्पादनमुलक बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण सम्बन्धी मापदण्ड बनाइ लागू गरिनेछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको आचार संहिता पूर्णतः लागू गरिनेछ । सार्वजनिक खर्च मितव्ययी बनाउन उपयुक्त सार्वजनिक खर्च मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. सार्वजनिक जग्गा व्यवस्थापन तथा विद्यालय र अन्य सार्वजनिक संस्थाहरूको स्थान व्यवस्थापनका लागि खोला डाईभर्जन जस्ता कुराहरूमा सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

७. गाउँपालिकामा गुनासो सुनुवाई संयन्त्र विस्तार गरी सबै नागरिकलाई सूचनाको पहुँच हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. खरिद सम्बन्धी कार्यलाई पारदर्शी र उपलब्धी मुलक बनाउन खरिद गुरुयोजनाका आधारमा प्रचलित आर्थिक कानून बमोजिम खरिद कार्य गरिनेछ ।
९. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूलाई आय आर्जन उन्मुख बनाउन प्राथमिकता दिँदै संचालन गरिने सबै कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणाली मार्फत निर्धारित मोडलमा संचालन गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिकाको सम्पत्तीको अभिलेख सार्वजनिक गर्ने र त्यसको उचित उपयोग, संरक्षण तथा संवर्द्धन गरिनेछ ।
११. गाउँपालिकाले उठाउने सबै प्रकारका करहरू वडा कार्यालयबाटै प्रविधिको प्रयोग गरी सफ्टवेयर मार्फत संकलन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिका भित्र रहेका राजस्वका उपयुक्त स्रोतहरूको पहिचान गरी राजस्वको दर घटाउने र दायरा बढाउने अवधारणालाई कार्यान्वयन गरी राजस्व बढाउन प्रयास गरिनेछ ।
१२. योजनाहरू वडा कार्यालयको समन्वयमा कार्यान्वयन गरिने तथा वडा समिति समेतको अनुगमन र सिफारिसमा फरफारक गरिनेछ ।
१३. जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिमहरू, अध्ययन अवलोकन भ्रमणहरूका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. गाउँपालिकाको कार्यलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन कर्मचारीहरूका समस्याहरूको सुक्ष्म रूपमा अध्ययन गरी समस्या समाधानका उपयुक्त माध्यमहरू अपनाई उत्प्रेरणाका माध्यमबाट कर्मचारीले काम खोज्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र कार्य सम्पादनको आधारमा कर्मचारीलाई दण्ड र पुरस्कार दिने कामको सुरुवात गरिनेछ ।
१५. कर्मचारीहरूको योग्यता, क्षमता, सीप र अनुभवलाई कार्यसम्पादनमा उपयोग गर्न तथा उत्प्रेरित बनाई राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाई तालिम तथा योगदानमा आधारित सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
१६. गाउँपालिकाको संगठन विकास अध्ययन गरी कर्मचारी दरबन्दी एकिन गरी सोहि बमोजिम कार्य विवरण उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१७. गाउँपालिकाको कामलाई पारदर्शी एवं जवाफदेही बनाउन सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ । सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्ने कार्यविधिको सहयोगमा सूचनाको पहुँच विस्तार गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
१८. सामाजिक विवादहरूलाई न्यायिक समिति मार्फत मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्न पहल गरिनेछ । मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता विकास मार्फत विवादहरूको निरूपण गर्ने व्यवस्था मिलाउन उपयुक्त कदम चालिनेछ । न्यायिक समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका लब्ध प्रतिष्ठित तथा विद्वत वर्गको सूची तयार गरी उहाँहरूबाट आवश्यक सहयोग लिने र कार्य अनुभव आदान प्रदान गरी प्राप्त पृष्ठपोषण गाउँपालिकाको विकासमा समाहित गर्दै लगिनेछ ।
२०. विभिन्न सामाजिक संघ/संस्था, कृषक, विद्यार्थी, पत्रकार, खेलाडी, उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्थालाई कार्य सम्पादनको मूल्यांकन गरी प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कार दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सरकारी, गैरसरकारी र सामुदायिक संस्था एवं सरोकारवाला संस्थाको भूमिका स्पष्ट पार्दै तिनीहरूलाई स्थानीय तह प्रति उत्तरदायी बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गाउँपालिका बासीलाई ल्याण्ड लाइन टेलिफोन, इन्टरनेटको पहुँच पुर्याउन सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गरिनेछ । अति आवश्यक चोकहरूमा सी.सी. टि.भी. क्यामरा जडानको लागि अध्ययन गरिनेछ ।
२३. गाउँपालिकामा दातृ निकायका कार्यक्रमहरू संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । गैर सरकारी संस्थाहरूले गर्ने कार्यक्रमहरूलाई गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमहरूसँग अनुकूल हुने व्यवस्था मिलाई बजेटमा समावेश गरी कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
२४. विभिन्न देशहरूमा भैरहेको संघीयता तथा विकास प्रशासनको अनुभव आदान प्रदान गर्न देश तथा विदेशका शहरहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिनेछ ।
२५. गाउँपालिकाको समानुपातिक विकास गर्न वडाको भूगोल, जनसंख्या तथा राजस्वका आधारमा वडामा बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२६. सूचना प्रविधिमा आधारित भएर गाउँपालिकाको समग्र प्रोफाइल तयार गरी अध्यावधिक गर्दै लगिनेछ । गाउँपालिकाले गरेका कार्यहरूको अभिलेखलाई व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकामा तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२७. गाउँपालिका बासीलाई अध्ययन अनुसन्धान तर्फ ध्यान केन्द्रित गराउन एक वडा एक पुस्तकालयको स्थापना गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
२८. गाउँपालिकाभित्रका सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षणका लागि उपयुक्त नीति बनाउन प्राथमिकता दिइनेछ ।
२९. गाउँपालिकाले गरेका कार्यहरूलाई जनस्तरसम्म पुर्याउन स्थानीय संचार माध्यमहरूसँग समन्वय गर्दै संचार संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
३०. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विदेश भ्रमण एवं अध्ययन अवलोकनका लागि पठाउन कार्यविधी बनाई शुरुवात गरिनेछ ।
३१. अतिथिहरूलाई स्वागत गर्न गाउँपालिकामा एउटा अतिथि डेस्क गठन गरी अतिथिहरूलाई स्वागत तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भ्रमण गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी अतिथिहरूको बसाइ अवधि लम्ब्याउनको लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
३२. आर्थिक विकासको लागि साधन स्रोत जुटाउन, विदेशी लगानी प्रवर्द्धन गर्न, पर्यटन, कृषि, वन, पार्क लगायतका विभिन्न क्षेत्रमा लगानी भित्र्याउन संघीय सरकारको स्वीकृत लिई पहल गरिनेछ ।
३३. गाउँपालिकाभित्र रहेका सडकहरूमा गाडी सञ्चालन गर्न यातायात व्यवसायीहरूसँग छलफल गरी गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म जनताको सहज यातायात पहुँच हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । यातायात व्यवसायीहरूसँगको सहकार्यमा विभिन्न सडकहरूको भाडा दरको लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
३४. गाउँपालिकाको समग्र सुरक्षा, गाउँपालिका भित्र हुने चोरी निकासी तथा अवैध कार्यहरूको नियन्त्रण गर्न आगामी आर्थिक वर्ष देखि नगर प्रहरीको नियुक्ति गरी शान्ति सुरक्षालाई चुस्त दुरुस्त पारिनेछ ।
३५. गाउँपालिका भित्र अनियन्त्रित रूपमा विक्री भएको मदिरा प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्न मदिराको कारोबार विहान ५ बजे देखि बेलुका ५ बजेसम्म विक्री वितरण गर्न नपाइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३६. बौदीकाली गाउँपालिका भित्र हुने सबै प्रकारका सार्वजनिक कार्यक्रमहरूमा खादाको प्रयोगमा प्रतिबन्ध गरिनेछ । सार्वजनिक कार्यक्रमहरूमा स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने फूल लगायतका उत्पादन प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

(ख) सामाजिक विकास:

३७. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि शिक्षक दरबन्दी मिलान, विद्यालयहरू समायोजन, शिक्षक तालिम संचालनका कार्यहरूलाई प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ । साथै गाउँपालिका स्तरिय उत्कृष्ट विद्यालय छनौट गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।

३८. विद्यालय शिक्षालाई रोजगारसँग आवद्ध गर्न गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्थापना भएका एवं हुने प्राविधिक शिक्षालयहरूको विकासमा टेवा पुर्याइनेछ । यस क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्याको आधारमा थप कार्यहरू अगाडि बढाउने नीति लिइनेछ । मेरै गाउँमा मेरै प्राविधिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिकाभित्रका सबै वडाका विपन्न तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूका लागि प्राविधिक शिक्षाको छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३९. “ सिक्दै कमाउँदै, कमाउँदै सिक्दै “ अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ ।

४०. शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि विद्यालयको व्यवस्थापन पक्षलाई सबल तथा सक्षम बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै प्रत्येक विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी राख्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । विद्यालयहरूको शैक्षिक गतिविधि अनुगमन तथा अवलोकन गर्न उचित विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गरिनेछ । विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न विद्यालयहरूको निरीक्षण र सुपरीवेक्षणको कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।

४१. प्रत्येक वडामा एक वटा सामुदायिक विद्यालयलाई अगुवा विद्यालय घोषणा गरी त्यसको संस्थागत क्षमता विकासका लागि थप सहयोगको प्रबन्ध गरिनेछ साथै सबै फिडर विद्यालयको शैक्षिक व्यवस्थापनमा जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण विद्यालय जाने उमेरका विद्यार्थीहरूलाई अनिवार्य रूपमा विद्यालयसम्म पहुँच पुर्याउने वातावरणको सिर्जना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै सामुदायिक तथा निजी विद्यालयको तर्फबाट माध्यमिक तहको परिक्षामा उत्कृष्ट अंक ल्याउने छात्र छात्राहरूलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विद्यालयहरूमा दरबन्दी न्यून रहेका अवस्थामा स्वयंसेवक शिक्षक राखी निजहरूलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ । बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ताका लागि प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ । भौगोलिक विकटताको कारण विद्यालयहरूसम्म सहज पहुँच पुग्न नसकेका विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा आवासीय विद्यालय स्थापना गरी शिक्षामा पहुँच पुर्याउन सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
४४. कक्षा ३, कक्षा ५ र कक्षा ८ को परीक्षालाई गाउँपालिका स्तरीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका न्यून नतिजा ल्याउने शिक्षक, कमजोर व्यवस्थापन देखिएका प्रधानाध्यापकहरूलाई सुक्ष्म व्यवस्थापनको माध्यमबाट कार्य सम्पादनको आधारमा परिवर्तन ल्याउने कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ । गाउँपालिकाका सबै विद्यालयहरूमा अध्यापन गराउने शिक्षकहरूको सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापकसँग र प्रधानाध्यापकहरूको गाउँपालिकासँग कार्यसम्पादन सम्झौता गर्ने व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र सम्पूर्ण वार्षिक परीक्षाहरू निशुल्क रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४५. शिक्षामा कमजोर नतिजा देखिएका विपन्न वर्गका विद्यार्थीहरूलाई अंग्रेजी माध्यमका पुस्तकहरू निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।
४६. शिक्षामा देखिएको उपलब्धिको आधारमा विद्यालयहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिनेछ । विद्यालयको शैक्षिक सुधार गर्न विद्यालयहरूलाई आपसमा गाभ्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । शैक्षिक कारणले यस गाउँपालिकाबाट हुने बसाईसराई कम गर्न उपयुक्त शिक्षण सिकाई प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
४७. गाउँपालिकाभित्र रहेका पुर्वाधार, पुरातात्विक महत्वका क्षेत्र, स्थानीय भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, खानी र आर्थिक विकासका विषयहरू समावेश गरी कक्षा १ देखि ८ सम्मको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
४८. गाउँपालिकाभित्र संचालन हुने सबै खेलकुदको लागि शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाबाट वार्षिक कार्यक्रम बनाई एकद्वार नीतिको माध्यमबाट खेलकुदको विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ । यसै अनुरूप गाउँपालिकाभित्र रहेका खेलाडीहरूको पहिचान तथा विकासको लागि गाउँपालिका स्तरीय अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४९. राष्ट्रपती रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई संघीय सरकारको सहकार्यमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । व्यक्तिगत तथा सामूहिक खेलकुद विकासका लागि आवश्यक पुर्वाधार, खेल

सामाग्रीहरूको व्यवस्था गर्दै नयाँ खेलहरूको प्रशिक्षण गराइ खेल प्रतिभाहरूको पहिचान तथा विकास गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

५०. एक वडा एक खेलमैदानको नीति लिई प्रत्येक वडाहरूमा भौगोलिक अवस्था अनुसारका खेलमैदान निर्माण तथा स्तरउन्नती गर्न पहल गरिनेछ । सांस्कृतिक पहिचान र संरक्षण गर्न, विभिन्न खेलकुद विकास गर्न गाउँपालिका र वडा स्तरिय समितिहरूको निर्माण गरी परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५१. गाउँपालिकाबाट विभिन्न ठाउँमा खेलकुद सम्बन्धी कार्यक्रमा भाग लिइ उचित पुरस्कार हासिल गर्न सफल खेलाडीहरूको प्रोत्साहन र उत्प्रेरणाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५२. गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा खेलग्राम आधुनिक रूपमा निर्माण गरी सञ्चालन गर्न कार्यको सुरुवात गरिनेछ । आधुनिक सुविधा सम्पन्न रङ्गशाला निर्माण सम्भाव्यता अध्ययन गरी सुरुवात गरिनेछ ।
५३. खेलकुद विकास गर्न आवश्यक पर्ने संरचनाहरूको निर्माण गरी गाउँपालिका भित्र विभिन्न प्रकारका उपयुक्त खेलाडी उत्पादन गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ । खेल प्रतिभाहरूलाई जगेर्ना र विकास गर्न उपयुक्त कार्यविधीहरू निर्माण गरी सोही अनुसार कार्यक्रमहरू अगाडी बढाइनेछ ।
५४. विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकासको लागि विभिन्न प्रकारका अतिरिक्त क्रियाकलापहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५५. गुणस्तरयुक्त खानेपानी सबैको घर घरमा सुलभ पहुँच पुर्याउन गाउँपालिकाभित्र एक घर एक धारा निर्माण गरिनेछ । गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न पहल गरिनेछ । यस क्रममा शौचालयको पहुँच वृद्धि गर्न जनचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५६. गाउँपालिकाभित्रको खानेपानी सुरक्षित, स्वास्थ्यवर्दक र भरपर्दो बनाउन एकिकृत खानेपानी गुरुयोजना र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । प्राविधिक सम्भाव्यता र आवश्यकताको आधारमा लिफ्टिङ खानेपानी र डिप बोरिङ्ग खानेपानी प्रविधिको प्रयोग गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५७. गाउँपालिकाको जलस्रोत सम्बन्धी कानून निर्माण गरी गाउँपालिका स्तरिय जलस्रोत समिति गठन गरी सक्रिय र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
५८. गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सम्बन्धि सुरक्षित मातृत्व, पोषण, प्रजनन स्वास्थ्य, क्षयरोग, कुष्ठरोग निवारण, बाल स्वास्थ्य, परिवार नियोजन तथा सुरक्षित गर्भपतन, यौनरोग तथा एच.आई.भी. एड्स नियन्त्रण,

सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धि रोगहरूको संक्रमणबाट जोगिने तथा रोग निवारण गर्ने खालका विभिन्न चेतनामुलक कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछ । साथै स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गरी स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५९. नसर्ने रोगको प्रकोप न्यूनीकरणका लागि स्वास्थ्य प्रवर्द्धनात्मक सेवामा विशेष जोड दिइनेछ । साथै निदानात्मक र उपचारात्मक सेवालाई विस्तार गर्न कलेजो तथा मृगौलाहरूको परिक्षण तथा उपचार गाउँपालिकाभिन्न शिविर सञ्चालन गरी गरिनेछ । सर्ने र नसर्ने रोगको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्न पेन प्याकेजलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
६०. क्षयरोग जस्ता संक्रामक रोगहरूको समयमै पहिचान गरी उपचार गर्न ल्याव सेवाको स्थापना र विस्तार गरिनेछ ।
६१. गाउँपालिका क्षेत्रभिन्नका स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवा तथा भौतिक संरचनाहरूलाई स्तरोन्नती गरिदैं लगिनेछ । स्वास्थ्य संस्थामा अभाव भएका जनशक्तिहरू आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६२. विकासको मूलप्रवाहमा पहुँच पुर्याउन महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, धार्मिक समुदाय, जनजाती, बालबालिका, आदिवासी, एकल महिला लगायतका वर्ग र समुदायहरूको क्षमता विकास, आयआर्जन, सशक्तिकरण र अधिकार संरक्षणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६३. महिलाहरूलाई उपयुक्त हुने सीपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ । महिलाहरूको विकास र स्रोतमा पहुँच पुर्याउन उपयुक्त हुने क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
६४. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकास शाखाको समन्वयमा एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
६५. विदुर पुरुष सामाजिक संरक्षण प्रोत्साहन भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६६. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । गाउँपालिकास्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरी क्षमता विकास तथा नैतिक शिक्षाको समेत विकास हुने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
६७. गाउँपालिकाभिन्न सेवा प्रवाह गर्ने राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैरसरकारी संस्थाको कार्य सम्पादनलाई मर्यादित, व्यवस्थित तथा समन्वयकारी बनाउन गाउँपालिकामा गैरसरकारी संस्था सम्पर्क कक्षको स्थापना गरी क्रियाशिल बनाइनेछ । गैर सरकारी संस्थाहरूले गर्ने कार्यलाई थप

व्यवस्थित बनाउन गैर सरकारी संस्था परिचालन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६८. यस गाउँपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र राखी क्रियाशिल रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूले यस गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम भित्र समावेश गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
६९. सामाजिक कुरिती, कुसंस्कार अन्त्य गर्न गाउँपालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
७०. युवा, दलित, महिला, विपन्न, बालबालिका तथा सिमान्तकृत समूदायमा सशक्तिकरणका विशेष लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूलाई परिणाममुखी र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । प्रत्येक वर्ष लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण सम्पन्न गरी नतिजा सार्वजनिक गरिनेछ ।
७१. गाउँपालिकाबाट बैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूको तथ्यांक अद्यावधिक गरी सचेतना, सिप विकास तथा जोखिम न्यूनिकरणको लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । टोल विकास संस्था मार्फत सबै गाउँपालिकाबासीहरूलाई विकासमा पहुँचको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
७२. किशोरावस्थामा हुने मानसिक, सामाजिक, शारिरीक तथा संवेगात्मक परिवर्तनबाट पर्ने असरबाट बचाउन गाउँपालिकाभित्रका माध्यमिक विद्यालयहरूमा साथी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७३. गाउँपालिकाभित्र सकारात्मक सोचको माध्यमबाट सशक्तिकरण तर्फ सबै युवा तथा किशोर किशोरीहरूलाई आकर्षित गराउन वृत्ति परामर्श (Career Counselling) कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७४. गाउँपालिकाभित्र विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन इमर्जेन्सी सेवा सहित १५ शैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पताल सञ्चालन गरिनेछ । कोरोना भाइरस जस्ता संक्रामक रोग नियन्त्रण गर्न गाउँपालिकामा स्थापना हुने अस्पताललाई स्तर वृद्धि गर्दै लगिनेछ । महामारीको रूपमा आउने रोगहरूबाट तत्काल गाउँपालिकाबासीलाई बचाउन द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) परिचालन गरी स्वास्थ्य शिक्षाका माध्यमबाट रोकथाम तथा प्रतिकार्यका उपायहरूलाई जनस्तरसम्म पुर्याइनेछ । साथै कोरोना विरुद्धको खोपलाई आवश्यकता अनुरूप गाउँपालिकामा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७५. नियमित खोप कार्यको प्रवर्द्धन गरिनेछ । खोप कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित बनाउन खोपको सुक्ष्म योजना तर्जुमा गर्ने, खोप केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित तथा थप निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७६. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा भौतिक पूर्वाधार (भवन) सम्पन्न हुने स्वास्थ्य चौकीहरूमा २४ घण्टे निशुल्क प्रसुती सेवा केन्द्र (वर्थिङ्ग सेन्टर) सञ्चालन गरिनेछ । साथै प्रसुती सेवा केन्द्र क्रमशः सबै वडाहरूमा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
७७. गाउँपालिकाभित्र रहेका सुत्केरी आमा तथा बच्चाको पोषण सुधार गरी निजहरूलाई पोषण सुधारमा अभिप्रेरित गर्न सुत्केरीसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
७८. हालसम्म पनि यस गाउँपालिकाको कुनै कुनै ठाउँमा घरमै सुत्केरी हुने अवस्था देखिएकोले उच्च स्तरीय प्रसुती सेवा सहित महिलाहरूलाई प्रसुती सेवा प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउन नियमित गर्भ जांच गर्ने कार्यमा प्रोत्साहित गराउने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
७९. गाउँपालिकाका दुई वा दुई भन्दा बढी वडाहरूलाई सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई स्तर वृद्धि गर्न पहल गरिनेछ । जटिल प्रकारका प्रसुतीलाई उच्च अस्पतालहरूमा रिफर गर्नु परेमा यातायात सुविधा स्वरूपमा नगद अनुदान उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८०. गाउँपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरूमा प्रयोगशाला सेवा प्रदेश सरकारको सहयोगमा सञ्चालनका गरिनेछ ।
८१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यरत सामूदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई स्वास्थ्यका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूमा समूदाय स्तरमा जनचेतना फैलाउने कार्यमा थप उत्प्रेरित गरिनेछ । यसको लागि कार्यसम्पादनको मूल्यांकन गर्दै प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८२. गाउँपालिकाभित्र स्वास्थ्य तथा शिक्षा नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८३. गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई अभियानको माध्यमबाट प्रत्येक घरपरिवारलाई आधारभूत सरसफाईमा ध्यान दिने वातावरण बनाई पूर्ण आनिबानी परिवर्तन कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
८४. आयुर्वेदिक चिकित्सा पद्धतिको अभ्यास, योग तथा ध्यान शिविर संचालनमा सहयोग पुर्याइनेछ । गाउँपालिकाभित्र आयुर्वेदको पूर्वाधार विकास गर्दै आयुर्वेदिक औषधीहरूको नियमित वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । आयुर्वेद सेवालाई विस्तार गर्दै यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४, ५ र ६ लाई पाएक पर्ने ठाउँमा आयुर्वेद सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
८५. वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतीको विकास र विस्तार गरी आयुर्वेद शाखालाई थप प्रभावकारी बनाई सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । गाउँपालिकामा खाली रहेको जग्गामा जडीबुटी उत्पादन गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

८६. स्वास्थ्य विमालाई प्रचार प्रसार गरी सबै नागरिक तथा परिवारलाई स्वास्थ्य विमामा आवद्ध गरी पूर्ण स्वास्थ्य विमा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ । दीर्घ रोगी एवं जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य उपचार घर घरमा गई गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ । स्वास्थ्य विमामा आवद्ध भएका विमित सदस्यहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्थामा फार्मसी सेवाको सुरुवात गरिनेछ ।
८७. Universal Health Coverage को अवधारणा अनुसार स्थानीय तह प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनःस्थापनात्मक तथा प्रचारात्मक सेवालाई एकिकृत रूपमा विस्तार तथा विकास गरिनेछ ।
८८. संरक्षकत्व गुमाएका महिला, बालबालिकाहरूको लागि पुनःस्थापना तथा सुरक्षित आवास लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
८९. सुनौलो हजार दिनका महिला (गर्भवती तथा सुत्केरी), ५ वर्ष मुनिका बालबालिका र किशोरीहरूको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउन संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा विगत वर्ष देखि सञ्चालित बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै पोषणमैत्री कार्यक्रमहरूलाई सबै शाखाहरूका कार्यहरूमा मूल प्रवाहिकरण गर्दै लगिनेछ ।
९०. गाउँपालिकाभित्रको पोषण सुधार गर्न गाउँपालिकाका प्रत्येक घरमा १ घर १ करेसा बारी निर्माण गर्ने कार्यलाई गाउँपालिकाबासीको सहयोगमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । पोषणको अवस्थालाई सुधार गर्न मिसावटयुक्त तथा हानिकारक खानालाई निरुत्साहित गर्दै गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यवर्द्धक खाद्य पदार्थको प्रवर्द्धन, उत्पादन, प्रयोग र पहुँचलाई विस्तार गरिनेछ । पत्रु खाजा प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै रैथाने स्वास्थ्यवर्द्धक खानाको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
९१. जलवायु परिवर्तनको कारण वातावरणमा देखिएको नकारात्मक असरको कारण गाउँपालिकाभित्र खाद्य सुरक्षामा पर्न सक्ने समस्यालाई समाधान गर्न उपयुक्त कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९२. महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा स्थापना हुने र संचालनमा रहेका लघु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । महिलाहरू मात्र सदस्य रहेका सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
९३. महिनाबारीको समयमा स्कुल हाजिर हुन नसक्ने अवस्थाको अन्त्य गर्न गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विद्यालयहरू मार्फत उचित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको सबै विद्यालयहरूमा स्थानीय प्याडको अभाव हुन नदिन संघीय सरकारसँगको सहयोगमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

९४. टोल विकास संस्थाहरूको आफ्नो भुगोल भित्र एक वटा बाल उद्यान, ज्येष्ठ नागरिक विश्रामस्थल निर्माण गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
९५. गाउँपालिकाभित्र रहेका अपाङ्गता भएका नागरिकहरूको सहज पहुँच तथा जिवनयापनमा सहजता ल्याउन समयमै अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्ने कार्य गरिनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अपाङ्गताको प्रकृतिका आधार क्षमता विकास गरी आय आर्जन वृद्धि गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ । अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९६. घटना दर्ताको महत्व र आवश्यकताको महसुस गराउन घटना दर्ता सम्बन्धी शिविर संघीय सरकारसँगको सहकार्य सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९७. विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवस, स्थानीय मौलिक संस्कृति, भेषभुषा संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्न र उक्त दिवसहरूमा नैतिक शिक्षा, योग साधनाको महत्व र सान्दर्भिकताका विषयमा चेतना जगाउने र जनसहभागिता बढाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै सबै जातजातिको साहित्य, कला, भाषा, इतिहास, संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।
९८. अक्षरयात्रा कार्यक्रमलाई समय सान्दर्भिक रूपमा थप व्यवस्थित र परिमार्जित गर्दै सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ग) आर्थिक विकास:

९९. कृषिको माध्यमबाट आय आर्जन एवं स्वरोजगार विकासको लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । सम्भाव्यता पहिचान गरी प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक कृषि उपजको पकेट क्षेत्र अवधारणा अवलम्बन गर्दै कृषि उत्पादनलाई व्यवसायिकीकरण गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ ।
१००. दुध, तरकारी, फलफुल, मासु, नगदे बाली लगायतका कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरू निर्यात गरी आर्थिक सशक्तिकरणमा जोड दिइनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कृषि उपज उत्पादनमा प्रयोग भैरहेको रसायनिक विषाधिलाई न्यूनिकरण गरी जनताको स्वास्थ्यमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्न विभिन्न प्रचारात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०१. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाइ कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । कृषि क्षेत्रमा व्यवसायिक किसिमका कार्यक्रमहरू छनौट गरी कृषि पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको कृषि उत्पादनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी माटो परिक्षणको माध्यमबाट उपयुक्त कृषि उपज लगाउने व्यवस्था मिलाइनेछ । यस कार्यको लागि व्यवसायिक रूपमा खेती गर्ने कृषकहरूको पहिचान गरी यसै आर्थिक वर्षबाट कार्य शुरुवात गरिनेछ ।
१०३. व्यवसायिक कृषि व्यवसाय गर्न इच्छुक कृषकहरूलाई आवश्यक पर्ने सम्बन्धित विषयका तालिम उपलब्ध गराइनेछ । जसबाट कृषि क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि भइ व्यवसायिक रूपमा खेती गर्ने परम्पराको शुरुवात हुनेछ ।
१०४. कृषि/पशु विकास, दुग्ध उत्पादन सहकारीको प्रवर्द्धन र विकासका लागि आधुनिक प्रविधि मार्फत गाउँपालिकामा भएका सहकारी र कृषक समूहहरूलाई व्यावसायिक तालिम प्रदान गरिनेछ । साथै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषि जन्य उपजहरूको बजारिकरण र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । गाउँपालिकाभित्र उत्पादन हुने कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनलाई नजिकको बजारसम्मको पहुँच पुर्याउन कृषि एम्बुलेन्स संचालन गरिनेछ ।
१०५. गाउँपालिकाभित्र दुध तथा दुधजन्य पदार्थको उपयोग न्यून देखिएकोले आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकालाई दुधजन्य पदार्थ उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाई गाउँपालिकाबाट नजिकको बजारसम्म दुध पुर्याउने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी अगाडी बढाइनेछ ।
१०६. कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न गाउँपालिकाभित्र रहेका विभिन्न प्रकारका विशेषता भएका जग्गाहरूको अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी उपयुक्त बाली लगाइ उत्पादन वृद्धि गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०७. जैविक विविधताको संवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन प्रविधिहरूको विकास गरी कृषिजन्य उत्पादनमा प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०८. सामुहिक व्यवसायिक कृषि तथा पशु उत्पादन गर्ने समूह वा सहकारीहरूलाई विभिन्न प्रकारका समपुरक अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०९. प्राकृतिक रूपबाट गर्भधान सम्भव हुन नसकेमा कृत्रिम गर्भधान गराउने कार्यको शुरुवात गरिनेछ । पशु बिमा तथा कृषि बिमा गर्ने समूह वा संस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११०. यस गाउँपालिकाभित्र रहेका कृषि समूह, सहकारी र फर्मलाई बिउबिजन, घाँस उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराई घाँस नर्सरी स्थापना गरी चार वर्षभित्र घाँस तथा अन्य बिरुवा नर्सरी स्थापनामा जोड दिईनेछ ।

१११. पशु विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन नक्ष सुधारको लागि बोका, राँगो, बीर (बंगुर) समूह/सहकारी/फर्मलाई वितरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११२. गाउँपालिकाभिन्नका धानखेत, जलाशय र माछापोखरीहरूलाई संरक्षण गर्दै व्यावसायिक माछा पोखरी निर्माण गर्ने व्यक्ति/समूह/सहकारी/फर्महरूलाई आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराई गाउँपालिकालाई माछा उत्पादनमा क्रमशः आत्मनिर्भर गराउंदै लगिनेछ । साथै माछाको उचित बजारीकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११३. प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक/एक वटा कृषि एवं पशु व्यवसायमा आधारित सहकारी विकास गरिनेछ । स्थानीय सहकारीहरूसँग प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा सहकार्य गर्दै मूल्य श्रृंखलामा काम गर्ने सहकारीहरूको (कृषि तथा उत्पादनमुखी) विकास एवं प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
११४. गाउँपालिकाका मुख्य बजार केन्द्रमा कृषि उपज संकलन तथा विक्रि केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाको कुनै एक उपयुक्त स्थानमा शित भण्डार प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा स्थापना गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
११५. कृषियोग्य जमिनको बढ्दो खण्डीकरण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरी जमिनलाई बाँझो राख्न नपाइने व्यवस्था मिलाइनेछ । कृषि, पशुपालन लगायतका व्यावसायिक उत्पादनका क्षेत्रमा बिमा अनिवार्य रूपमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११६. गाउँपालिकाभिन्न रहेका विभिन्न सहकारी संस्थाहरूलाई विषयगत सेवाको आधारमा एकिकरण गर्ने र सहकारीको पहुँच नपुगेको ठाउँमा क्षेत्र विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।
११७. सहकारी मार्फत बचत तथा सहूलियत दरमा ऋण परिचालन गरी पिछ्छडीएको वर्गलाई आत्मनिर्भर गराउन अभिप्रेरित गरिनेछ ।
११८. गाउँपालिका क्षेत्रभिन्न रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूलाई गाउँपालिकाको प्रत्येक वडासम्म आफ्नो सेवा विस्तार गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
११९. गाउँपालिकाभिन्न सञ्चालन गरिएका सबै व्यवसायहरूलाई दर्ता तथा अभिलेखिकरण गर्न अभिप्रेरित गर्ने, विभिन्न प्रकारका चेतनामूलक कार्यक्रमहरू व्यापारीहरूको समेत सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१२०. गाउँपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि वित्तिय अवस्थामा सुधार गर्न करको दर कम र दायरा फराकिलो बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१२१. उद्यम विकास योजनाको आधारमा गाउँपालिकाभित्र स्थानीय स्रोत, साधन र सिपको आधारमा रोजगारी सृजना गरिनेछ । गाउँपालिकाको उद्यम विकास योजनाका कार्यक्रमहरू क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२२. उद्यम विकास मार्फत आय आर्जन र रोजगार वृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिइनेछ । उद्योगग्रामको निर्माण कार्यलाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१२३. गाउँपालिकाका लागि स्वयंसेवा कार्यक्रम मार्फत युवाहरूलाई रोजगारीमा आवद्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । विदेशबाट गाउँपालिकाभित्र फर्की आफूले सिकेको सीपको आधारमा उद्यम गर्न चाहाने युवाहरूलाई उद्यम विकासमा प्रोत्साहित गर्न **अध्यक्षसँग युवा इलम** कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२४. विभिन्न ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरूको गुरुयोजना निर्माण गरी पर्यटन उद्योगलाई प्रवर्द्धन, प्रचार र प्रसार गरिनेछ । साथै गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूलाई सभ्य र भव्य रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन विकासको गुरुयोजना निर्माण गर्न पहल गरिनेछ । धार्मिक तथा पर्यटन विकास गर्न गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी घरबास (Home Stay) संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
१२५. बौदीकाली गाउँपालिकाको पर्यटन नक्सा बनाईनेछ । महाभारत पर्वत लगायत अन्य सम्भाव्य स्थानहरूमा पर्यटकीय पदमार्ग निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी रुट नक्सांकन गरिनेछ ।

(घ) भौतिक पूर्वाधार विकास:

१२६. गाउँपालिकास्तरीय गौरवका आयोजनाहरू छनौट गरी कार्यान्वयनको लागि बजेटको सुनिश्चितता गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्न यस आर्थिक वर्षलाई **स्वच्छ खानेपानी** वर्षको रूपमा मनाउन पहल गरिनेछ । वृहत खानेपानी योजना सञ्चालन गरी एक घर एक धाराको अवधारणाको आधारमा खानेपानी सुविधाको विस्तार गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिकामा स्वच्छ पिउने पानीको उपलब्धता लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।
१२७. गाउँपालिकाबासीको यातायातमा सहज पहुँच पुर्याउन तथा यातायात क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि बसपार्क निर्माण र बौदीकाली रिङ्गरोड निर्माण संघ र प्रदेश सरकारसँगको समेत सहयोगमा गरिनेछ ।

१२८. सडक, खानेपानी, सिंचाइ, सामुदायिक भवनहरू जस्ता पूर्वाधारहरू सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ ।
१२९. गाउँपालिकाभित्रका सडकहरूमा कि.मि. पोष्ट, नक्सांकन तथा ट्राफिक संकेतका चिन्हहरू राखी यात्रालाई सूचना मुलक बनाइनेछ । हालसम्म विस्तार गरिएका सडकहरूको अवस्था देखदा वातावरणमा व्यापक नकारात्मक असर परेको देखिएकोले आगामी वर्षमा सडक विस्तार भन्दा सडक स्तरउन्नतिमा ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।
१३०. विकासका कार्यमा हेभि इक्युपमेन्ट प्रयोग गर्नु परेमा गाउँपालिकामा सूचिकृत र अनुमति प्राप्त भएका हेभि इक्युपमेन्टबाट मात्र काम गराउनु पर्ने नीति लिइनेछ । यस सम्बन्धमा कार्यविधि बनाइ लागु गरिनेछ ।
१३१. भवन निर्माण गर्दा भुकम्पीय जोखिम न्यूनिकरण गर्ने तर्फ ध्यान दिँदै भवन आचार संहिताको पालना गराउन पहल गरिनेछ ।
१३२. पूर्वाधारहरूको दिगो व्यवस्थापन तथा उपयोगका लागि मर्मत संभार प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ । गाउँपालिकाबाट योजना छनौट गर्दा साना योजनाहरूको संख्या कम गरी ठूला आयोजनाहरू मात्र छनौट गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । ठूला पूर्वाधारहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) का आधारमा रकम विनियोजन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३३. गाउँपालिकामा निर्माण हुने विभिन्न संरचनाहरू गुणस्तरीय बनाउन गाउँपालिकामा निर्माण सम्बन्धी सामग्रीहरूको परीक्षण गर्न प्रयोगशाला स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको विद्युत सेवालालाई नियमित र गुणस्तरीय बनाउन सबै सरोकारवालाहरू सँगको समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१३५. सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गर्न विशेष जोड दिइनेछ । टोल विकास संस्थाको समेतको सहकार्यमा अनाधिकृत रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई रोकिनेछ ।
१३६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण भएका पुराना घरहरूको अभिलेखिकरण गरिनेछ । साथै नयाँ संरचना निर्माण गर्दा अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाबाट नक्सा पास गरी संरचना निर्माण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ । यस कार्यको लागि टोल विकास संस्थालाई समेत जिम्मेवार बनाइनेछ ।
१३७. गाउँपालिका सौन्दर्यकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरू तयार गरिनेछ । साथै पूर्वाधारका योजनाहरू बालमैत्री, वातावरणमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ ।

१३८. जनतालाई विकासका हरेक क्रियाकलापहरूमा सहभागी गराई काम प्रति उत्तरदायी र अपनत्वको भावनाको विकास गर्न लागत सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३९. गाउँपालिकाभिन्न सामुदायिक सभा हल निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ । साथै गाउँपालिका स्तरीय खेल मैदान, सभा गृह, कभर्डहल तथा रङ्गशाला निर्माणका लागि समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
१४०. गाउँपालिकाभिन्नका वडा कार्यालयहरू आधुनिक र प्रविधियुक्त बनाइ सेवा प्रवाहलाई छिटो तथा छरितो बनाउन पहल गरिनेछ ।
१४१. सडक स्तरउन्नती गर्दा सडकका प्रारम्भिक संरचनाहरू तयार गरी मात्र स्तरउन्नती गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । हाल सम्म विस्तार गरिएका सडकहरूको सञ्चालनको अवस्थाको आधारमा मात्र सडक स्तरउन्नती गर्ने कार्यका लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ । सडक विस्तार तथा स्तरोन्नति गर्दा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तथा प्राविधिकको अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा गाउँपालिकाबाट स्वीकृति लिई सडक विस्तार गर्ने नीति कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
१४२. गाउँपालिका क्षेत्रभिन्नका सडक लगायत भौतिक पूर्वाधारका क्षेत्रहरूको मर्मत कार्य गर्न स्थानीय बेरोजगारको सूचिमा रहेका व्यक्तिहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१४३. स्थानीय उत्पादनका लघु जलविद्युतहरूलाई संरक्षण गर्दै सो बाट उत्पादित उर्जालाई खानेपानी लिफ्टिङ्ग लगायत अन्य वैकल्पिक क्षेत्रमा प्रयोग गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य सुरुवात गरिनेछ । सार्वजनिक संस्थाहरूमा लघु जलविद्युतबाट उत्पादित उर्जालाई प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१४४. गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म जोड्ने गरी सबै वडा कार्यालयको केन्द्र गाउँपालिका भरीको स्वास्थ्य तथा शिक्षाका इकाईहरूसंग सहज पहुँच हुने गरी सडक विस्तार गर्न All Weather Road को अवधारणा अनुसार लिंक रोड (Link Road) निर्माण गरिनेछ ।
१४५. बौदीखोला र निरन्दी खोला कृषि करिडोरको रूपमा विस्तार गरी सडक निर्माण गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
१४६. गाउँपालिकाभिन्न राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा हालसम्म पुग्न नसकेका वडाहरूमा विद्युत सेवाको पहुँच वृद्धि गरी राष्ट्रिय प्रसारणमा जडान गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ । यस कार्यका लागि गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउँदै आएको मिटर बक्समा ५० प्रतिशत अनुदान तथा सर्भिस तार निशुल्क वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४७. गाउँपालिकाभिन्न मोबाइल तथा इन्टरनेटको सेवा विस्तार गर्न सेवा प्रदायक संस्थाहरुको सहकार्यमा कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
१४८. गाउँपालिकाभिन्न आयोजना छनौटलाई पारदर्शी र कार्यान्वयन योग्य बनाउन बस्ती स्तरबाट योजना छनौट गर्दा साना योजना भन्दा ठूला तथा दुरगामी प्रभाव पार्ने योजना छनौट गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

(ड) वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

१४९. पूर्वाधार निर्माणमा खास गरी सडक निर्माणलाई वातावरणमैत्री स्थानीय शासनको अवधारण अनुरूपमा कार्य अगाडी बढाइनेछ । ठूला संरचनाहरु निर्माण गर्दा संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा निर्माण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
१५०. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापनको लागि व्यापक रूपमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । प्राकृतिक विपदबाट जोगिन तथा क्षति कम गर्न विपद् व्यवस्थापन योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१५१. खानेपानीको स्रोतलाई दीर्घकालीन बनाउन पानीका मुहान, पोखरी, ताल, तलैया संरक्षणमा विशेष लगानी गरिनेछ । पूनःभरण पोखरीहरु (Recharge Pond) को निर्माण गर्ने कार्यको शुभारम्भ गरिनेछ ।
१५२. विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम विनियोजन गरिनेछ । यस कोषको रकम स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम विपद् परेकाहरुलाई तत्काल उद्धार राहत र सहयोगको कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च गरिनेछ । वडा एवं बस्ती स्तरमा विपद् व्यवस्थापनको लागि नागरिक परिचालन गर्न वडा र वस्ती स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिने छ । महा खडेरीको कारण गाउँपालिकाभिन्नका विपन्न परिवारमा देखिन सक्ने खाद्य अभावलाई सहजीकरण गर्न आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।
१५३. गाउँपालिकाभिन्न रहेका सबै वन सम्पदाहरुको विभिन्न वन समितिहरुको सहकार्यमा संरक्षण गरिनेछ । साथै सामुदायिक वनको व्यवस्थापन सुधार गर्न गाउँपालिका स्तरीय समिति गठन गरी गाउँपालिकाको विकास निर्माणका योजनाहरुमा साझेदारीताका लागि संलग्न गराईनेछ । सामुदायिक तथा कबुलियती वन दर्ता गर्ने प्रकृयाको सुरुवात गरिनेछ । वन क्षेत्रबाट विपन्न वर्गहरुको आय आर्जन वृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१५४. गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न प्रकारका वनहरूलाई उपयुक्त तरिकाले विकास गर्ने नीति लिइनेछ । साथै वन क्षेत्रलाई कृषि तथा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने तर्फ जोडी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५५. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण नदिजन्य पदार्थहरूको उत्खनन विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५६. एक वडा एक उद्यान पार्क निर्माण कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरी सो का लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५७. प्रत्येक गाउँपालिकाबासीलाई गाउँपालिकाको वातावरण स्वच्छ एवं हरियाली राख्नका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१५८. वातावरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन गाउँपालिका क्षेत्रभित्र प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१५९. स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुन सक्ने औषधीजन्य जडिबुटी, खनिज एवं जान्तव द्रव्यको खोज, पहिचान, संरक्षण, संकलन र प्रवर्द्धन गर्दै आयुर्वेद चिकित्सामा वैज्ञानिक अनुसन्धान तथा सदुपयोग गरी आत्मनिर्भरता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१६०. आगामी आर्थिक वर्ष भित्र सुरक्षित रूपमा फोहोर संकलन वर्गीकरण पुनःउपयोग प्रशोधन विसर्जनको लागि ल्याण्डफिल्ड साइडको पहिचान र विकास गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र उत्पादन हुने फोहोरलाई फोहोरको प्रकृतिको आधारमा वर्गीकरण गरी कुहिने प्रकारको फोहोरको उचित माध्यमबाट मल बनाउन तथा नकुहिने प्रकारका फोहोरहरूको लागि उचित स्थानको खोजी गरी नविन प्रविधिको माध्यमबाट व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६१. सङ्घीय सरकारसँगको सहकार्यमा विपन्न बस्तीहरूमा सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका जोखिमयुक्त घरहरूको तथ्यांक संकलन गरी संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा जस्तापाता वितरण गरी जोखिमयुक्त घर मुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६२. जलवायु परिवर्तनको प्रभावलाई घटाउन गाउँपालिकामा खेर जाने विभिन्न प्रकारको झारपात तथा वनमाराहरूको प्रयोग गरी बिकेट निर्माण गर्ने कार्यको सम्भाव्यता अध्ययन गरी सुरुवात गरिनेछ ।
१६३. गाउँपालिकालाई वातावरणमैत्री गाउँ बनाउन मुख्य मुख्य सडकहरूको किनारामा र गाउँपालिकाभित्र खाली रहेको क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।

१६४. गाउँपालिकाभिन्न भू-क्षयको जोखिम भएका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी वृक्षारोपण, वायो इन्जिनियरिङ्ग तथा तटबन्धको माध्यमबाट भू-संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६५. गाउँपालिकाभिन्न रहेका नदी तथा खोलाले वर्षातको समयमा पुर्याउने ढुवान कम गर्न खोलामा जम्मा भएको नदीजन्य पदार्थ वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा निकाली खोला एकिकृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । खोलाको दुवै किनारमा बाँसजन्य विरुवाको वृक्षारोपण गरी बाढीबाट खोलामा रहेको खेत क्षयीकरण हुनबाट जोगाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६६. गाउँपालिकाभिन्न सुख्खा समयमा हुने आगलागीका घटनाहरू कम गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा योजना निर्माण गरी आगलागी नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६७. स्वास्थ्य उपचारमा सहज पहुँच पुर्याउन उपयुक्त माध्यमबाट गाउँपालिकामा एम्बुलेन्स व्यवस्था गरी सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६८. एक घर दुई फलफूल विरुवा कार्यक्रम सञ्चालन गरी गाउँपालिकाबासीलाई फलफूल उपभोग गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
१६९. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा देखिने लोपोन्मुख वन्यजन्तुहरूको संरक्षण र विकासको लागि व्यापक जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अवैध रूपमा वन्यजन्तु चोरी सिकारी गर्ने कार्यलाई कानूनी दायराभिन्न ल्याइ नियन्त्रण गर्ने कार्यलाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१७०. गाउँपालिकामा रहेको महाभारत क्षेत्रमा उपयुक्त हुने खालका गुराँस लगायतका उपयुक्त विरुवाहरूको वृक्षारोपण गरी पर्यापर्यटन वृद्धि गर्न पहल गरिनेछ ।
१७१. गाउँपालिकाको नदीहरूमा करेन्ट तथा विषादी प्रयोग गरी माछा मार्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्न जनचेतनाका माध्यमबाट कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । माछा तथा जलचरहरूको अवैध रूपमा हुने विनासकारी क्रियाकलापहरूलाई कानून निर्माण गरी नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७२. वायु प्रदुषण कम गर्न गाउँपालिकाभिन्न स्थापना हुने उद्योगहरूलाई मापदण्ड अनुसार सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७३. गाउँपालिकाभिन्नको नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, अन्वेषण, ढुवानी तथा विक्रिवितरणलाई नियमित गर्न कार्यविधि निर्माण गरिनेछ । यसको पूर्वाधार विकासको लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।

१७४. विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीका कार्यहरू गर्न विशेष ध्यान दिइनेछ । भूकम्प पछिको पुनःस्थापना तथा प्राकृतिक विपद् पछिको पुनःस्थापनाको लागि उपयुक्त जग्गा तथा भवनहरूको निर्माण क्रमशः गर्दै लगिनेछ । गाउँपालिकाको सबै वडाहरूमा मौसमजन्य विपद् तथा अन्य आकस्मिक विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्न हेलिप्याड निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१७५. पहिरोग्रस्त क्षेत्र नियन्त्रणका लागि अग्निसो लगायतका पहिरो रोकथाम गर्ने खालका विरुवा रोपण गरी आय आर्जनमा पनि जोड दिइनेछ ।

अन्तयमा यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नु हुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू, सबै वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरू, गाउँ कार्यपालिकाका कार्यापालिका सदस्यज्यूहरू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, सम्पूर्ण विषयगत समितिका सदस्यज्यूहरू, सकारात्मक सल्लाह र सुझाव दिनु हुन विभिन्न संघ संस्था र बौदीकालीमा क्रियाशिल पार्टीहरूका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू, समग्र बौदीकाली निवासी बुवा आमा दाजु भाई दिदी बैनीहरू तथा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिनु चाहान्छु । धन्यवाद ।

प्रकाश ओझा
अध्यक्ष